

אור

שוית סימן עד

המאיר

שמותיו מרקיבט פיש וסנה מסגים כריל מלאה פושע
שדין פכה ראבי ופערו נכח רביש הקדוש פ"ש:
ועי בפתר החים שר ביכ להלכה כפסק כריל
וכי ביכ דמתיקת און רחי לעמלא דכל עיקר
בגזירה דמתיקת פשוט פקנה דולר וכסג' עמלא למרבות
רעה פגור אה סולר אחרי וזכב לא יחי ט תקנה
וק מהא דשימור אחתא סכביא סערו זיל כי גיכ
פעד סרן זיל רכבניג ליש לא תחנם כלל וכבר
כפתי מזה במיל בנשאי:

ומלכר זה ריל רחי דרף האחרון אקרי לעולם
דף אף שטוא קלר מהאחרים רבש"ס
דמנחת (לי פ"א) כהא דשוסה ארס יריעה מבח
שלם דעין ועד בח שמנה דפס אמריק בריא
כחילת הסער אכל כסוף הסער אפי' פסוק אחד
דף אחד וכי סוס' וסר'ש זיל סס דאפי' דכל דף
כפי להיות לו עיטור פי' שיטין כמטאר בנסי' סופרים
מ"ח בדף האחרון ליכא למיחש להאי פיש ודוק:
ויש להעיד שור בזה מש"ס דניטין (פ"ו פ"ב) ועי'
מקלח הגב וסבבו על דף השני פ"ש. וגם מסוסה
(י"ח פ"א) כתבס בשני דפס וע' מנחת ל"ג ודוק:

הנה בירוש דשימח כל הסוסים ראשונים ואחרונים
עלא לספרי ח"ו שוס איטור אחי' אס יס
למש שלח פ"ו למרבת רעה דסתמו ח"ו. ואפי'
מחרי' מיק זיל שהער במתיקת אה כי בעירוש דהוא
הפ"ס שהוא רק גירה דרבנן וגם כי סס שור כמה
ספוס להחיר ואיכ ברי' שיש בו ביטול פשה דקבורה
ול"מ דלא תלן וזיטור דניחול כמה וגם משוס ארדת
סרן דחי רכבניג לס"פ און שוס דר ספס כלל מפני
תשג רשעשו על זה ואס נכח להחיר יוס יוס ינא
פליט אחר בעקשן להחיר ט איטורי. ואס סואל יחי'
דשא חוליס והסגאל מחיר איטורים טרס מה סא
פלי'. לך לא תאבו לו ולא תשמשו אלו וכן פמט חוק
לעמד כנסתות גדותט מאלו ועל הסבורה סק ככל
פיר ועיר להסתול כמסולס בעד כל בר ישראל לכביא
ליר קטורה וסכרס יחי' גדול תפס סרית:

הודעות

סימן עה

ביה כיג חשוון תרפ"ד.

אל חלומדים חחרדים לדבר חי ותורעו
קיבון לופוד דף יופי הי"ו בעיר בערלין
הגירה יצ"ו.

מכתבם בנימי ושמתיו להודע כי גם כח
החדים בארן אשכנז מלאה סולס
הכנסי גדולה קן בלכותם לקחת סכל בשיטור סעולמי
סל סרף זמי ותיטי לי בעמלא דלחי כי זכיתי לסיח כן
מזכי סרביס בס"ד:
ועיד שאלתס מה יפא פס סרף האחרון כסוס המס'
שא"ס דף שלס אי סבוב זה לרף או כון סקיבל
פליסס סריל ככר ומחייכס ללמוד דף שלס דוקא:

תשובה

א אמת יש בו גם מעטס דבר כהא שאמר
בגדריס האומר אשכיס ואשנפ סרן זה
דבר גדול דבר לאלקי ישראל וכ"ס בשרע ירד (ס"י רי"ג
ס"ב) דחי כאלו דוד לתס דרקה וחי' בלדקה קיר"ל (כס"י
ר"ח ס"ב) דרדבה לית עד שיאחר לא לך נהסונמי
ואן פון סדעפתי' ס' למחשכ זה לרף סן על חשבון
זה פשיט לסיס סס"ס כט אי"ה כריס לאלגות סרליא
איכ ארעפא דסכי דחו סחחילס וס"י כסוי' ירד (ס"י
ר"י פ"א) כהא דלס דבר על דעת אחרים דאיט סלי'
בלו ועי' כע"ך כסה הרמב"ם זיל סס:

ובאנב איין למו מהא שאמרתי כפה בדף זמי
ברכות (ג"ד פ"א) במשנה על הימים
אומר ששה מפשה בראשית יריא על היס הגדול אומר
בדף שששה היס הגדול וכי הרמב"ם זיל כפה"מ סס
דאון סלכס כרי' ומטאר דמטרס דרי' פליג כהא ארבען
ואמרתי לבאר ספס הפלגתא דאולי לסי' פ"פ המסנה
דמקואות (פ"ה מ"ד) כל הימים כמקור ר"י אומר היס
הגדול כמקור וסנה בגמ' דברכות (מ' פ"א) מטאר דרי'
דאמר על סירקות אומר בורא פרי האדמה ועל סדא"ס
טרא מיני דשא"ס הייט משוס דס"ל לרי' דכל מין כפי
מפין ברטמו וזיכ היס יס הגדול דלרי' סוי כמקור
ושאר הימים כמפין איכ לר"ך ברבס כפי' סשא"כ
לרבנן דלא ס"ל מפין ברטמוי לכל מין וגם ס"ל דכל
הימים שון משוי' ס"ל עוסה בראשית ככלס. וע' שור
ברמב"ם הי' ברטוח דפי' סלכס כרי' וע' כמג"א ס'
ר"כ"ח כוס וע' כבי' כטוי"ד ס' ריא למפן ס' הרמב"ם
זיל כהא דס הגדול לפינן מקוס ודוק:

רבו הלאה ככחם זה לקבוע שיטורין כסרן מדי יום
כזמו ויהי חלקכם בן למדי דף היומי סכל
קטי סכל כי טערה סאכס היא לפני המקום ביה:
יידס הדו"ש:

סימן עו

ביה פינעסקוב י' אול תרפ"ה.

סוכס"ס זכ' תלסידי הרב הגדול חחר"ב
פריה שלסה שיקל'ער ג"י בעיר פטארן
יצ"ו.

עיד השאלה ברין כהמ"ד שגערף ביר חיל סמלחת
ועסה ככר זס כ"ה לבנותו ויפ' איזה סיבה
לשנות העמוד שהי"ן יורד לפניו אי רשאן לשנות וגם
ברין אריק אי רשאן לשנות למקרא וכבר חו פינד'
דברי סוסוסקס כזה ופלגל ככחמס:

תשובה

א הנה ברין סיני אריק ממקום למקום יס כזה לגד
לאיטורא מחרי' ספמי. ה"י מהא דליסא
כירוסלמי סנת (פ"ב הי"ג) אי"ר אימי והקפות אה המסקן
כמשפסו וכי יס משפט לפליס אלא איזבו קרס סוכס
לכנן כנשן ינחן כנשן כרוס ינחן כרוס פ"ש. וע'
כמג"א כהי' לית (ס"י ח') סכביא כסס סלי'ס זיל שיש

2. צל"ח מסכת ברכות דף סד עמוד א

אמר ר' אבין הלוי כל הדוחק וכו'. לא ידעתי קישור למאמר הזה כאן, ונראה דשייך לסמוך כל דברי רבי אבין יחד, וכיון שהמאמר דכל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה וכו' דמייתי קרא לאכול לחם עם חותן משה, וכן מאמר שאחריו דיתרו אמר למשה לך לשלום, שייכי למה דפתח ר' נחמיה לעיל דיתרו עשה חסד עם ישראל, לכך מביא כאן כל הנהו מימרות דר' אבין הלוי. אלא דלפ"ז הוה ליה להקדים הני תרי מימרות ולמה אחרינהו לכולהו. ונראה משום שרצה לסמוך להם לתלמידי חכמים אפילו בעולם הבא אין להם מנוחה להך מימרא דהנפטר מן המת, וגם רצה לסיים מימרות דר' אבין הלוי בשלום, ולסיים המסכתא בשלום. ומה שהביא הך דר' חייא בר אשי אמר רב שתלמידי חכמים אין להם מנוחה, הביא אחריו מאמר דרבי אלעזר אמר רבי חנינא שתלמידי חכמים מרבים שלום, שלא תפרש שאין להם מנוחה כפשטיה שח"ו יש להם טרדה וצער, לכן קאמר דאדרבא זו הנחת שלהם שבזה מרבים שלום בעולם, וה' יברך את עמו בשלום.

3. מהרש"א חידושי אגדות מסכת ברכות דף סד עמוד א

כל הדוחק את השעה כו'. היינו דמזל שעה גורם וא"א לאדם לדחוק את המזל בכחו בחזקה אי לאו בסייעתא דשמיא וכל הנדחה מפני השעה כמו שעשה רב יוסף הרי השעה נדחית מפניו וכפירש"י ויתר כל סוגיא זו מפורש בספ"ב דהוריות ע"ש:

4. עיין במראה מקורות סוף מסכת הוריות

5. דף על הדף ברכות דף סד עמוד א

ובהגהות חכמת שלמה להגר"ש קלוגר ז"ל (שם) כתב דבזמנינו יש לומר, דעוקר הרים עדיף, דדוקא בזמנא שלא היה ספרים נדפסים היה סיני עדיף, אבל עכשיו אחר מעט החיפוש יכול האדם למצוא מבוקשו לא שייך הטעם דהכל צריכין למארי דחיטי לכך חריף עדיף ע"כ.

6. ספר מגדים חדשים

דאמרי ליה כלדאי כו'. עיין פסחים (ק"ג ז) מנין שאין שואלין בכלדיים שנאמר תמים תהיה עם ה' אלהיך. פירש"י כלדיים בעלי אוב. והרשב"ם שם פירש חוים צוכבים. וכ"כ התוס' בשבת (קנו ז) דצולה סוגיא משמע דכלדאי היינו חוים צוכבים, ולא כמו שפירש"י צפסחים בעלי אוב ע"ש. ובאמת גם רש"י בשבת (ק"ט א) וקנו ז) וציבמות (כ"א ז), פירש כלדאי חוים צוכבים ע"ש. ועיין להרמב"ן בתשו' (סימן רפג) שכתב, דאף שאמרו אין שואלין בכלדיים כו', מההיא שמעתא דשבת (קנו ז) משמע דמותר לשמוע להם ולהאמין דבריהם, מאצרהם שאמר נסתכלתי בצאטגינות, ומדר' עקיבא דהוה דאיג אמילתא דברתיה עובא ולאחר שנללה דרש משום דקה נללה ממיחה ממש, שמע מינה מאמין היה

זהם, ומעוזדא דרב נחמן בר יצחק נמי. אלא שפעמים הקצ"ה עושה נס ליראיו לנטל מהם גזירת הצוכבים, והם מן הנסים הנסתרים שהם בדרך תשמישו של עולם שכל התורה תלויה בהם, לפיכך אין שואלין זהם אלא מהלך צתמימות שנאמר תמים תהיה וגו', ואם ראה צהן דבר שלא כרצונו עושה מצוות ומרבה צתפילה, אבל אם ראה בצאטגינות יוס שאין טוב למלאכתו נשמר ממנו ואינו סומך על הנס, וכסבור אני שאסור לבא כנגד המזלות על הנס ע"ש. וכעין זה כתב

7. שו"ע יורה דעה - סימן קעט

(א) אין שואלים בחוים בצוכבים ולא בגורלות: הגה - משום שנאמר: תמים תהיה עם ה' אלקיך (דברים יח, יג) (ב"י בשם תוספות ד"פ ובשם ספרי). וכ"ש דאסור לשאול בקוסמים ומנחשים ומכשפים (פסקי מהרא"י סי' צ"ו):

(ב) נהגו שאין מתחילין בב' ובד', ואין נושאים נשים אלא במילוי הלבנה: הגה - ולכן נהגו ג"כ להתחיל ללמוד בר"ח, כי אע"פ שאין נישואין יוש ים סימן (סמ"ק סימן קל"ו). במה שאדם יודע שהוא כנגד המזל, לא יעשה ולא יסמוך על הנס, אלא שאין לחקור אחר זה משום תמים תהיה (דברים יח, יג) (תשובת רמב"ן סימן רפ"ו) כמו שנתבאר:

8. תוספות הרא"ש מסכת הוריות דף יד עמוד א

אפילו אומנא לביתה לא קרא. הרבה מהמון עם הולכין לבית האומן להקזי דם והנכבדים קוראים לאומן ובא לביתם וכל כך השפיל עצמו שלא רצה לקרות האומן לביתו. ורב האי גאון פי' כיון דשלחו מתם סיני עדיף והשפיל רב יוסף עצמו ולא רצה לנהוג שררה בפני רבה היה חולק לו רבה כבוד ומספק לו צרכיו ואפי' מקיז דם לא היה צריך לקרוא לביתו לפי שהיו נעשין כל צרכיו בביתו של רבה. והרמ"ה ז"ל פי' כך הואיל שהשפיל רב יוסף את עצמו ולא רצה לנהוג שררה בפני רבה הגינה זכות ענותנותו עליו ועל אנשי ביתו שלא חלה אחד מהם כל השנים שמלך רבה ואפי' אומן להקזי דם לא הוצרך לקרות לביתו. הדין הוא פירושו דאסתבר לן ופי' מעליא הוא.

9. ספר גליוני מנחת חן

שם כל הנך שני דמלך רבה אפי' אומנא לביתי לא קרא. עי' טו"ז יו"ד (סי' של"ו סק"א) בסופו מביא פי' גאון כפי' רמב"ן שלא הי' צריך לרופא כל הזמן. - ובעיון יעקב פי' בזכות הענוה דר' יוסף לא הוצרך לרופא, (עינים למשפט).

10. ספר גליוני מנחת חן

שם הנפטר מחבירו וכו' אלא לך לשלום - הנפטר מן המת וכו' אלא לך בשלום. | וכ' הכותב (בעין יעקב) דכל איש ישראל חייב להשתדל בחיים חיותו להשלים עצמו בתורה ומצות - וכל זמן שהוא חי עדיין לא השלים את נפשו ויכול להוסיף שלימות ע"כ אומר לו לך לשלום היינו לך ותוסיף שלימות כל ימי חיך - ואם יאמר לך בשלום - משמע שילך עם אותו השלימות דהיום - ולא יוסיף עוד ח"ו - משא"כ במת - להיפך - אל יאמר "לך לשלום" דמשמע שהוא ישתדל להוסיף עוד שלימות, כי כבר אין יכול רק לך בשלום היינו עם השלום אשר יגעת בו בהיותך בחיים. | - וכן פי' בעץ יוסף בשם "סמיכות חכמים" - וכן פי' בס' איי הים ובעיני יצחק אולם מהרש"א פי' דלך לשלום מורה שימצא שלום במקום שרצונו להגיע, ולא רק שלום על עצם ההליכה, אולם במת שהולך בקבר, אין שם בקבר שום מעשה שיצליח בו - והעיקר שהליכתו אל הקבר יהי' בשלום באין מעכב, ע"כ אומר "לך בשלום" - וכן משמע בר"ן.

11. מהרש"א חידושי אגדות מסכת ברכות דף סד עמוד א

ילכו מחיל וגו'. מלת חיל נאמר על ריבוי עם והיינו מחיל שהוא תפלת רבים המקובלת יותר כדאמרינן פ"ק אל חיל שהוא לימוד תורה ברבים כדאמרינן לעיל שאין התורה נקנית אלא בחבורה ואמר יראה אל אלקים בציון דהיינו שזוכה למצות יראה כל זכורך את פני ה' וגו' שהיא קבלת פני שכינה:

12. רא"ש מסכת ברכות פרק ט סימן ל

אמר רבי [דף סד (ל) ע"א] חייא בר אשי אמר רב היוצא מבית הכנסת ונכנס לבית המדרש זוכה ומקבל פני שכינה שנאמר ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלקים בציון:

13. דברי המודות מסכת ברכות פרק ט סימן ל

(קג) היוצא מבהכ"נ ונכנס לבהמ"ד. ועוסק בתורה ויקבע עת ללמוד שיהיה קבוע ותקוע בענין שלא יעבירונו אף אם הוא סבור להרויח הרבה טור סי' קנ"ה וכתב רמ"א קודם שילך לבהמ"ד יכול לאכול פת שחרית אם הוא רגיל בו כדאמרי' בעלמא כדטעי' בר בי רב ועייל לכלה וטוב שירגיל בו כדאמרי' ס"ג מיני חלאים תלויין במרה וכולן פת במלח וקיתון של שחרית מבטלתן ומצוה להנהיג עצמו במדה טובה והנהגה טובה לשמור בריאתו כדי שיהא בריא וחזק לעבודת הבורא יתעלה וכתבו תהר"י לעיל בפרק קמא שאף מי שאינו יודע ללמוד ילך לבית המדרש ושכר הליכה בידו או יקבע לו מקום וילמד מעט במה שיודע ויחשוב בעניניו ויכניס בלבו יראת שמים:

14. ספר גליוני מנחת חן

שם ת"ח מרבים שלום בעולם. חת"ס פי' ת"ח מרבים שלום בעולם - פי' דיש גזירה של מספר מלחמות בעולם - וכל לפול בתורה ג"כ נקרא מלחמה ע"ד מלחמתה של תורה, ועולה בחשבון המלחמות, וא"כ יהי' פחות מלחמות בעולם. - ועי' שם

15. מרומי שדה מסכת ברכות דף סד עמוד א

תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם. בשביל שבתחילת המסכתא החל במצות ק"ש, וביארנו משום דלימוד התורה היינו מלחמה, ונקרא חרב, ובכחה אנו נלחמים עם אוה"ע. משו"ה סיים דרך נגד מלחמות היא עומדת כחרב, אבל מדתה להיפך להטיל שלום בין אדם לחבירו, ודרכיה דרכי נעם סלה.

16. מהרש"א חידושי אגדות מסכת ברכות דף סד עמוד א

ת"ח מרבים שלום בעולם כו'. כבר כתבנו בסוף יבמות טעם שסיים שם בזה המאמר ע"ש גם בכאן שכבר סיים בדברי אגדה לעיל והוסיף זה המאמר נראה קרוב לזה לפי שכל מסכת זו התפלות והברכות הנזכרות בה הם תיקון דרבנן וטעמם להרבות בזה שלום בעולם דהיינו בין ישראל לאביהם שבשמים ואל תקרי בניך אלא בוניך כו' כי אלו התפלות והברכות הם קיומו של עולם תחת העבודה וכל הפסוקים מורים על הכונה זו ובכן אל השלום ישם שלום אמן סלה:

17. פרחי כהונה מסכת ברכות דף סד עמוד א

בגמ' אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם וכו'. אפשר לנעוץ סוף המסכתא לתחילתה ע"פ הידוע דעל ידי השלום נזכה לגאולה כמו שנאמר חנם נמכרתם ודרשו חז"ל בעון שנאת חנם נמכרתם וכדאיתא במסכת יומא דף ט' ע"ב בית שני נחרב בעון שנאת חנם והתיקון לזה הוא כאשר נרבה שלום בעולם וזהו רמז הפסוק בתהלים (ט) ה' עוז לעמו יתן לזכות לגאולה על ידי יברך את עמו בשלום. וזהו נעוץ דברי הגמרא סופה עם תחילתה תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם ובזכות זה נזכה לגאולה להיות הכהנים נכנסים לאכול בתרומתן לזכות לגאולה ולקיים כל המצוות התלויות בארץ בעגלא ובזמן קריב אמן.